

**Kết quả tham dự Hội nghị của đoàn công tác Bộ Tài nguyên và Môi trường
tại Cuộc họp Nhóm công tác mở rộng (OEWG) lần thứ 38 bổ sung và
Khóa họp lần thứ 28 của các Bên tham gia Nghị định thư Montreal (MOP)
về các chất làm suy giảm tầng ô-dôn**

Thông tin chung

Tiếp theo Khóa họp đặc biệt lần thứ ba của các Bên tham gia Nghị định thư Montreal về các chất làm suy giảm tầng ô-dôn tại Vienna, Cộng hòa Áo từ ngày 15 đến ngày 23 tháng 7 năm 2016, Hội nghị OEWG 38 bổ sung và MOP 28 được tổ chức tại Trung tâm hội nghị quốc tế Kigali với sự tham gia của hơn 500 đại biểu đại diện cho các nước thành viên Công ước và Nghị định thư, các cơ quan trực thuộc Công ước và Nghị định thư, các tổ chức thuộc Liên hợp quốc, các tổ chức chính phủ và phi chính phủ, các ngành công nghiệp có liên quan. MOP 28 lần này được tổ chức để các Bên tập trung thảo luận và giải quyết vấn đề sửa đổi bổ sung, loại trừ các chất HFC theo Nghị định thư Montreal.

Khóa họp lần thứ 28 các Bên tham gia Nghị định thư Montreal (MOP 28)

Nội dung chính của OEWG 38 và MOP 28

1. Phiên họp Nhóm công tác mở rộng lần thứ 38 bổ sung (OEWG 38)

Tại phiên khai mạc OEWG 38, bà Tina Birmpili, Thư ký điều hành Ban Thư ký ô-dôn đưa ra nhận xét rằng các quốc gia thành viên quy tụ tại Hội nghị này để vinh danh cam kết của các quốc gia về việc thông qua Sửa đổi bổ sung HFC trong năm 2016. Theo bà Tina Birmpili, nhu cầu về làm mát gia tăng dẫn đến lượng điện tiêu thụ gia tăng; do vậy, xu hướng này khiến cho việc đạt được thỏa thuận về loại trừ HFC kết hợp với cải thiện hiệu suất năng lượng là rất quan trọng đối với vấn đề giảm nhẹ biến đổi khí hậu. Bà Tina Birmpili nhấn mạnh chương trình nghị sự của Hội nghị này không tập trung vào xác định nhu cầu, thách thức và giải pháp để thực hiện các bước tiếp theo để sửa đổi loại trừ HFC, mà cần đưa ra quyết định về những nội dung cụ thể của sửa đổi này. Bà đề nghị các Bên kỷ niệm 30 năm Nghị định thư Montreal bằng cách thông qua thỏa thuận loại trừ HFC tại MOP 28.

Sau phiên họp toàn thể, một số vấn đề sau được thảo luận tại hội nghị:

Một số quốc gia thuộc nhóm các nước đang phát triển đã đạt được thỏa thuận về việc đưa ra hai lựa chọn về mức tiêu thụ cơ sở có thể áp dụng cho các nước đang phát triển; tuy nhiên, nhóm nước này vẫn cần thêm thời gian để đưa ra mốc ngưng tiêu thụ HFC.

Liên minh Châu Âu, đại diện cho nhóm các nước phát triển, nhấn mạnh các thỏa thuận về sửa đổi, bổ sung Nghị định thư Montreal nên có hiệu lực trước năm 2019 và cho rằng lượng tiêu thụ cơ sở HCFC nên tăng lên từ 25% - 50% với danh mục 19 chất HFC cũng như cần thống nhất về trị số tiềm năng làm

nóng lên toàn cầu (GWP). Nhóm này đề nghị cần có những thảo luận hơn nữa về việc bao gồm HFO trong Sửa đổi bổ sung lần này.

Nhóm các nước châu Phi đưa ra đề nghị cần có thêm thời gian để thảo luận và quyết định về mốc ngưng tiêu thụ, về hỗ trợ tài chính và mức tiêu thụ cơ sở trong nhóm các nước châu Phi.

Ả rập Saudi thay mặt cho một số nước đang phát triển cho rằng GWP không nên là tiêu chí duy nhất được sử dụng và số lượng môi chất lạnh sử dụng có tác động đáng kể và nên được đưa vào làm tiêu chí để xem xét trước khi đưa ra quyết định tại MOP 28.

Liên minh Châu Âu đề xuất thiết lập nhóm dự thảo pháp lý Sửa đổi bổ sung HFC và đề xuất này được các quốc gia Úc, Brazil, Burkina Faso, Cameroon, Canada, Ai Cập, Liên bang Nga, Hoa Kỳ, Rwanda, Senegal và Ả rập Saudi và Pakistan ủng hộ. Các quốc gia yêu cầu nhóm này được thành lập trước ngày 14 tháng 10 để đảm bảo đủ thời gian soạn thảo nội dung Sửa đổi bổ sung để các Bên xem xét tại Khóa họp cấp cao.

Hoa Kỳ lưu ý rằng một số vấn đề quan trọng vẫn chưa được giải quyết và kêu gọi các nước nỗ lực đạt được Sửa đổi bổ sung trên phạm vi toàn cầu tại Khóa họp các Bên lần thứ 28.

2. Khóa họp cấp cao của các Bên tham gia Nghị định thư Montreal

2.1 Phiên họp trụ bị (10 – 12/10/2016)

Đồng chủ tịch OEWG 38 ông Paul Krajnik phát biểu khai mạc phiên họp trụ bị MOP 28 vào ngày 10 tháng 10 năm 2016. Bộ trưởng Bộ Tài nguyên của Rwanda, ông Vincent Biruta phát biểu về lịch sử hợp tác và cam kết quốc tế trong quá trình loại trừ các chất làm suy giảm tầng ô-dôn. Ông Vincent thúc giục các quốc gia cần thông qua sửa đổi bổ sung về loại trừ các chất HFC để giúp giảm bớt sự gia tăng của nhiệt độ toàn cầu 0,5 °C thậm chí 1 °C vào cuối thế kỷ này nếu kết hợp với các nỗ lực về hiệu suất năng lượng.

Bà Tina Birmpili, Thư ký điều hành Ban Thư ký ô-dôn hỏi thúc các quốc gia đạt được thỏa thuận về sửa đổi bổ sung loại trừ HFC để góp phần quan trọng trong sự nghiệp phát triển bền vững trên trái đất.

Vấn đề về tổ chức hội nghị

Phiên họp toàn thể đã thảo luận và thông qua chương trình nghị sự bao gồm:

- + *Các vấn đề chung của Công ước Vienna và Nghị định thư Montreal*
- Báo cáo của Ban đánh giá kinh tế và kỹ thuật về thông tin cập nhật các chất thay thế cho các chất làm suy giảm tầng ô-dôn
- Báo cáo của Ban đánh giá kinh tế và kỹ thuật về đánh giá các lợi ích khí hậu và cơ chế tài chính đối với lộ trình loại trừ HFC trong các đề xuất Sửa đổi bổ sung

- Báo cáo của Ban đánh giá kinh tế và kỹ thuật về phân tích sự khác nhau giữa số liệu báo cáo và nồng độ CTC đo được trong khí quyển
- Đăng ký miễn trừ sử dụng thiết yếu các chất làm suy giảm tầng ô-dôn cho hai năm 2017 và 2018
- Bổ sung ngân quỹ cho Quỹ Đa phương thi hành Nghị định thư Montreal
- Đề xuất Sửa đổi bổ sung Nghị định thư Montreal về các chất HFC
- Các vấn đề về tuân thủ và báo cáo số liệu

2.2 Phiên họp cấp cao của các Bên (13-14/10/2016)

Chủ tịch MOP 27 Lucie Desforges phát biểu khai mạc khóa họp các Bên lần thứ 28 và nhấn mạnh đã đến lúc đạt được thỏa thuận về Sửa đổi bổ sung loại trừ các chất HFC.

Giám đốc điều hành Chương trình môi trường Liên hợp quốc (UNEP) Erik Solheim kêu gọi các nước nhìn vào thành công mang tính lịch sử của Nghị định thư Montreal đã đạt được khi loại trừ các chất ODS, nhấn mạnh rằng Nghị định thư là thỏa thuận môi trường thành công nhất từ trước đến nay và không một quốc gia đơn lẻ nào có thể tự mình loại trừ các chất HFC.

Tổng thống Rwanda Paul Kagame hồi thúc các nước đặt ra mục tiêu không chỉ là đạt được thỏa thuận Sửa đổi bổ sung loại trừ các chất HFC mà còn phải thực hiện thỏa thuận thành công. Tổng thống Rwanda lưu ý rằng Nghị định thư Montreal loại trừ các chất ODS trước đây không hy sinh sự phát triển kinh tế và khẳng định rằng điều này cũng đúng đối với việc loại trừ các chất HFC.

Tại phiên họp cấp cao, các vấn đề thảo luận bao gồm:

- Báo cáo của các Ban đánh giá thuộc Nghị định thư Montreal về tình hình năm 2016
- Báo cáo của Trưởng Ban thư ký Quỹ Đa phương thi hành Nghị định thư Montreal về các công việc của Ban Chấp hành Quỹ
- Phát biểu của Bộ trưởng, trưởng đoàn một số nước thành viên
- Báo cáo của đồng chủ trì các phiên họp cấp chuyên môn và các dự thảo quyết định của MOP 28 trình phiên cấp cao thông qua
- Thời gian và địa điểm tổ chức MOP 29
- Thông qua các quyết định của MOP 28
- Thông qua các báo cáo của MOP 28 và bế mạc MOP 28

III. Kết quả của MOP 28

MOP 28 đã thông qua Sửa đổi bổ sung loại trừ các chất HFC – Sửa đổi bổ sung Kigali vào Nghị định thư Montreal.

Sửa đổi bổ sung Kigali quy định loại trừ các chất HFC cho các nước phát triển và các nước đang phát triển, trong đó:

- + Nhóm các nước phát triển sẽ loại trừ các chất HFC từ năm 2019.
- + Nhóm các nước đang phát triển sẽ ngưng mức tiêu thụ vào năm 2024 và bắt đầu loại trừ các chất HFC từ năm 2029.

Nội dung cụ thể của Sửa đổi bổ sung Kigali bao gồm:

1) Mức tiêu thụ cơ sở

Mức tiêu thụ cơ sở đối với các nước phát triển là lượng tiêu thụ trung bình các chất HFC trong ba năm 2011, 2012 và 2013 cộng với 15% lượng tiêu thụ cơ sở các chất HCFC.

Mức tiêu thụ cơ sở đối với các nước Belarus, Liên bang Nga, Kazakhstan, Tajikistan và Uzbekistan là lượng tiêu thụ trung bình các chất HFC trong ba năm 2011, 2012 và 2013 cộng với 25% lượng tiêu thụ cơ sở các chất HCFC.

Mức tiêu thụ cơ sở của nhóm nước đang phát triển là lượng tiêu thụ trung bình các chất HFC trong ba năm 2020, 2021 và 2022 cộng với 65% lượng tiêu thụ cơ sở các chất HCFC.

Riêng mức tiêu thụ cơ sở đối với các nước Bahrain, Ấn Độ, Iran, Iraq, Kuwait, Oman, Pakistan, Qatar, Ả Rập Saudi và Các tiểu vương quốc Ả Rập thống nhất là lượng tiêu thụ trung bình các chất HFC trong ba năm 2024, 2025 và 2026 cộng với 65% lượng tiêu thụ cơ sở các chất HCFC.

2) Thời gian quy định mức ngưng tiêu thụ

Các Bên không quy định thời gian mức ngưng tiêu thụ đối với các nước phát triển.

Đối với phần lớn các nước đang phát triển, thời gian quy định mức ngưng tiêu thụ là năm 2024.

Riêng đối với các nước Bahrain, Ấn Độ, Iran, Iraq, Kuwait, Oman, Pakistan, Qatar, Ả Rập Saudi và Các tiểu vương quốc Ả Rập thống nhất, thời gian quy định mức ngưng tiêu thụ là năm 2028.

3) Lộ trình loại trừ các chất HFC

Các nước phát triển tuân thủ theo lộ trình loại trừ sau:

2019 đến 2023: sử dụng 90% mức tiêu thụ cơ sở

2024 đến 2028: sử dụng 60% mức tiêu thụ cơ sở

2029 đến 2033: sử dụng 30% mức tiêu thụ cơ sở

2034 đến 2035: sử dụng 20% mức tiêu thụ cơ sở

Từ 2036: sử dụng 15% mức tiêu thụ cơ sở

Đối với các nước Belarus, Liên bang Nga, Kazakhstan, Tajikistan và Uzbekistan, lộ trình loại trừ như sau:

2020 đến 2024: sử dụng 95% mức tiêu thụ cơ sở

2025 đến 2028: sử dụng 65% mức tiêu thụ cơ sở

2029 đến 2033: sử dụng 30% mức tiêu thụ cơ sở

2034 đến 2035: sử dụng 20% mức tiêu thụ cơ sở

Từ 2036: sử dụng 15% mức tiêu thụ cơ sở

Đối với phần lớn các nước đang phát triển, lộ trình loại trừ như sau:

2024 đến 2028: sử dụng 100% mức tiêu thụ cơ sở

2029 đến 2034: sử dụng 90% mức tiêu thụ cơ sở

2035 đến 2039: sử dụng 70% mức tiêu thụ cơ sở

2040 đến 2044: sử dụng 50% mức tiêu thụ cơ sở

Từ 2045: sử dụng 20% mức tiêu thụ cơ sở

Đối với các nước Bahrain, Ấn Độ, Iran, Iraq, Kuwait, Oman, Pakistan, Qatar, Ả Rập Saudi và Các tiểu vương quốc Ả Rập thống nhất, lộ trình loại trừ như sau:

2028 đến 2031: sử dụng 100% mức tiêu thụ cơ sở

2032 đến 2036: sử dụng 90% mức tiêu thụ cơ sở

2037 đến 2041: sử dụng 80% mức tiêu thụ cơ sở

2042 đến 2046: sử dụng 70% mức tiêu thụ cơ sở

Từ 2047: sử dụng 15% mức tiêu thụ cơ sở

4) Thiết lập hệ thống cấp phép các chất HFC

Các Bên quyết định rằng các nước thành viên Nghị định thư Montreal phải thiết lập hệ thống cấp phép xuất, nhập khẩu các chất HFC được điều chỉnh, bao gồm các chất HFC mới, đã qua sử dụng, thu hồi và tái sinh vào ngày 01 tháng 01 năm 2019 hoặc trong vòng ba tháng sau khi Sửa đổi bổ sung Kigali có hiệu lực.

5) Bổ sung phụ lục quy định các chất HFC bị kiểm soát

Phụ lục F bao gồm chi tiết các chất HFC bị kiểm soát (18 chất thuộc Nhóm I và 01 chất thuộc Nhóm II) được bổ sung vào Nghị định thư Montreal về các chất làm suy giảm tầng ô-dôn.

6) Báo cáo số liệu tiêu thụ các chất HFC

Các nước phát triển phải báo cáo số liệu tiêu thụ các chất HFC trong các năm 2011 – 2013.

Phần lớn các nước đang phát triển phải báo cáo số liệu tiêu thụ các chất HFC trong các năm 2020 – 2022.

Các nước Bahrain, Ấn Độ, Iran, Iraq, Kuwait, Oman, Pakistan, Qatar, Ả Rập Saudi và Các tiểu vương quốc Ả Rập thống nhất phải báo cáo số liệu tiêu thụ các chất HFC trong các năm 2024 – 2026.

7) Cơ chế tài chính

Các Bên quyết định Quỹ Đa phương thi hành Nghị định thư Montreal tiếp tục là cơ quan cung cấp tài chính cho các nước thực hiện loại trừ các chất HFC.

8) Hiệu lực thi hành của Sửa đổi bổ sung Kigali

Sửa đổi bổ sung Kigali sẽ có hiệu lực thi hành từ ngày 01 tháng 01 năm 2019 khi có ít nhất 20 Bên thuộc Nghị định thư Montreal về các chất làm suy giảm tầng ô-dôn phê chuẩn.

Trong trường hợp đến ngày 01 tháng 01 năm 2019, nếu không có đủ sự phê chuẩn cần thiết để Sửa đổi bổ sung có hiệu lực thi hành từ các Bên thuộc Nghị định thư Montreal thì Sửa đổi bổ sung sẽ có hiệu lực thi hành sau ba tháng kể từ ngày Sửa đổi bổ sung đáp ứng được tiêu chuẩn về hiệu lực thi hành.

14 thành viên Ban Chấp hành Quỹ Đa phương thi hành Nghị định thư Montreal đã được bổ nhiệm gồm: 7 thành viên của Úc, Áo, Bỉ, Đức, Nhật Bản, Slovakia, Hoa Kỳ (đại diện cho các nước phát triển) và 7 thành viên của Argentina, Bosnia và Herzegovina, Cameroon, Trung Quốc, Mexico và Nigeria (đại diện cho các nước đang phát triển).

MOP 28 quyết định địa điểm MOP 29 sẽ được tổ chức tại Canada vào năm 2017.

Hoạt động của Đoàn Việt Nam và kiến nghị

- Trong thời gian tổ chức MOP 28, Đoàn Việt Nam đã tham dự đầy đủ các phiên họp của OEWG 38 và MOP 28, đồng thời tham gia một số nhóm tham vấn đề theo dõi, nắm bắt thông tin, quan điểm của các nước về vấn đề loại trừ HFC. Việt Nam đã tham dự họp nhóm các nước ASEAN để thống nhất quan điểm chung của khối các nước ASEAN về phương thức tính mức tiêu thụ cơ sở, thời gian quy định mức ngưng tiêu thụ và lộ trình loại trừ các chất HFC; tham dự và có bài trình bày về kết quả sơ bộ điều tra khảo sát các chất HFC và các chất thay thế cho ODS ở Việt Nam tại hội nghị bên lề do Liên minh khí hậu và không khí sạch (CCAC) tổ chức.
- Các vấn đề được thông qua và được đệ trình để xem xét tại MOP 28 về cơ bản không có tác động đến Việt Nam và Việt Nam tiếp tục thực hiện các quy định của Công ước và Nghị định thư trên cơ sở hỗ trợ tài chính từ Quỹ Đa phương thi hành Nghị định thư Montreal.
- Việt Nam thuộc nhóm các nước đang phát triển và có nghĩa vụ loại trừ các chất HFC theo quy định của Sửa đổi bổ sung Kigali thuộc Nghị định thư Montreal về các chất làm suy giảm tầng ô-dôn khi Sửa đổi bổ sung Kigali có hiệu lực thi hành. Theo đó Việt Nam sẽ thực hiện lộ trình loại trừ từ năm 2024 là năm ngưng mức tiêu thụ HFC và giảm dần đến năm 2045 chỉ còn ở 20% mức tiêu thụ cơ sở.
- Về loại trừ HFC trong khuôn khổ Nghị định thư Montreal, Thủ tướng Chính phủ đã phê duyệt quan điểm chính thức của Việt Nam ủng hộ loại trừ HFC theo Nghị định thư Montreal tại văn bản số 9893/VPCP-QHQT ngày 10

tháng 12 năm 2014. Để góp phần loại trừ HFC theo lộ trình, Cục Khí tượng Thủy văn và Biến đổi khí hậu kiến nghị Bộ xem xét và trình Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Sửa đổi bổ sung Kigali về loại trừ các chất HFC sau khi Ban thư ký ô-dôn công bố chính thức văn kiện Sửa đổi bổ sung Kigali để các nước phê duyệt.

- Là đơn vị được giao làm đầu mối thực hiện Công ước Vienna và Nghị định thư Montreal, Cục Khí tượng Thủy văn và Biến đổi khí hậu sẽ tiếp tục phối hợp với các cơ quan thi hành Nghị định thư xây dựng và yêu cầu Quỹ Đa phương thi hành Nghị định thư Montreal hỗ trợ tài chính cho các dự án thực hiện Nghị định thư ở mức cao nhất để đáp ứng nghĩa vụ loại trừ các chất HCFC và tiếp theo là các chất HFC theo đúng nghĩa vụ loại trừ ODS của Việt Nam với Nghị định thư Montreal.